

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.410.009.02.2019

st. bryg. Jacek Antos
Komendant
Szkoły Podoficerskiej
Państwowej Straży Pożarnej
w Bydgoszczy
ul. Glinki 86
85-861 Bydgoszcz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/039 – Szkolenie i doskonalenie zawodowe funkcjonariuszy służb podległych MSWiA

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podoficerska Państwowej Straży Pożarnej w Bydgoszczy, ul. Glinki 86, 85-861 Bydgoszcz (dalej: „Szkoła”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	st. bryg. Jacek Antos, Komendant Szkoły od 1 stycznia 2018 r. (dalej: „Komendant”).
Zakres przedmiotowy kontroli	Działania Komendanta w odniesieniu do podległego mu ośrodka szkolenia, w zakresie organizacji i funkcjonowania szkolenia i doskonalenia zawodowego podległych mu funkcjonariuszy, w tym wydanie stosownych aktów prawnych, działania organizacyjne Komendanta oraz finansowanie podległej mu jednostki, a także działania w zakresie ewaluacji szkolenia i doskonalenia zawodowego, nadzoru i kontroli.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 30 czerwca 2019 r. ¹ .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku.
Kontrolerzy	1. Andrzej Kaczyński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli Nr LGD/92/2019 z 18 czerwca 2019 r. i Nr LGD/121/2019 z 4 września 2019 r. 2. Zdzisław Stefan Zbierski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli Nr LGD/96/2019 z 27 czerwca 2019 r. i Nr LGD/139/2019 z 30 września 2019 r.

(akta kontroli str. 1-7, 600-603)

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Komendanta podejmowane w okresie objętym kontrolą na rzecz realizacji w Szkole szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej (dalej: „PSP”).
Uzasadnienie oceny ogólnej	Komendant zapewnił realizację przez Szkołę zadań w zakresie szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy PSP zgodnie z zapisami programowymi i wytycznymi Biura Szkolenia Komendy Głównej PSP w Warszawie (dalej: „Biuro Szkolenia”). Zadania te realizowała przygotowana i doświadczona kadra dydaktyczna i instruktorska, w oparciu o zatwierdzone programy szkolenia i niezbędną infrastrukturę. Niespełnianie przez Bydgoską Komorę Ćwiczeń (dalej: „Komora”) niektórych wymogów w zakresie wyposażenia, określonych w § 17 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 września 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej ⁴ nie wpłynęło na dokonaną ocenę. W Szkole prowadzono Centralną Listę Szkoleniową (dalej: „Lista”) i rozdzielano miejsca na szkolenie podstawowe w zawodzie strażak (dalej: „szkolenie podstawowe”) zgodnie z wytycznymi Komendy Głównej PSP. Realizowano także inne szkolenia i prowadzono doskonalenie zawodowe funkcjonariuszy z uwzględnieniem zgłaszanych potrzeb. Komendant nadzorował funkcjonowanie szkolenia i doskonalenia zawodowego w Szkole i w wyznaczonych ośrodkach szkolenia komend wojewódzkich PSP (dalej: „OS KW PSP”), przyczyniając się do właściwej realizacji zadań nałożonych na Szkołę.

¹ Kontrolą objęto również dokumenty wytworzone wcześniej lub później, niezbędne do realizacji celu kontroli.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm. (dalej: „ustawa o NIK”).

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. Nr 180, poz. 1115 (dalej: „rozporządzenie z 16 września 2008 r.”).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego i oceny cząstkowe⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR 1. System szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy

Opis stanu faktycznego

1.1. Zgodnie z pismem Komendy Głównej PSP z 21 marca 2018 r. dotyczącym optymalizacji procesu skierowań na szkolenie podstawowe Szkoła prowadziła ww. szkolenie jako wiodąca, a jednostki organizacyjne PSP kierowały na nie zgłoszenia wyłącznie do Szkoły.

(akta kontroli str. 32-35)

System edukacji pożarniczej jest ściśle powiązany z systemami kształcenia zawodowego i wyższego. Trzonem kształcenia pożarniczego jest kształcenie zawodowe rozumiane jako uzyskiwanie kwalifikacji w zawodzie: strażak, technik pożarnictwa i inżynier pożarnictwa. Kształcenie w zawodzie strażak realizowane jest w formie szkolenia jednoetapowego przez Szkołę.

We wprowadzonym w 2017 r. programie szkolenia podstawowego określono trzy bloki szkolenia: podstawowy, praktyk zawodowych i zasadniczy. W bloku podstawowym sporządzana jest ankieta dotycząca efektywności szkolenia, a w bloku praktyk zawodowych – ocena słuchacza przez opiekuna praktyk. Ww. dokumenty przesyłane są do Szkoły i podlegają analizie, a także omówieniu podczas posiedzeń Rady Pedagogicznej. Ponadto, po zakończeniu innych form szkolenia, Szkoła przeprowadza badanie ankietowe, z którego wnioski wykorzystuje przy organizacji kolejnych edycji szkoleń.

Zgodnie z wyjaśnieniami Komendanta:

- w Szkole nie poddawano analizie funkcjonujących systemów szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy. System szkolenia realizowany był m.in. w oparciu o zapisy programowe i wytyczne Biura Szkolenia;
- po zakończeniu doskonalenia zawodowego realizowanego w formie warsztatów Szkoła przesyłała do Biura Szkolenia sprawozdania z ich realizacji. Na ich podstawie Biuro przygotowywało roczny raport z realizacji nadzoru dydaktycznego, zawierający m.in. wnioski i zalecenia do realizacji w kolejnym roku;
- Szkoła nie sporządzała opracowań koncepcyjnych lub analitycznych jej funkcjonowania – stanowi jedynie część systemu kształcenia pożarniczego, za które odpowiada Komendant Główny PSP (Biuro Szkolenia).

(akta kontroli str. 36-38)

1.2. Zgodnie ze Statutem Szkoły⁶: przedmiotem jej działalności jest kształcenie i szkolenie na potrzeby PSP, ochrony przeciwpożarowej i systemu ochrony ludności oraz realizowanie działań operacyjnych, organami Szkoły są Komendant, Rada Pedagogiczna (organ opiniodawczo-doradczy Komendanta w zakresie realizacji zadań statutowych Szkoły) i Rada Kursu (reprezentacja słuchaczy), a szczegółowe zasady organizacji kształcenia i szkolenia na kursach określają ich programy nauczania oraz regulamin Szkoły.

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Szkoły⁷ m.in.: w skład Szkoły wchodzi Wydział: Nauczania i Kwatermistrzowski, Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza (dalej:

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Nadanym zarządzeniem Nr 8 Komendanta Głównego PSP z 23 lipca 2012 r.

⁷ Zatwierdzonym przez Komendanta Głównego PSP 5 czerwca 2014 r.

„JRG”) oraz Działy: Organizacyjno-Kadrowy i Finansowy. Realizowany w Szkole proces kształcenia i szkolenia przebiega w oparciu o zatwierdzony przez Komendanta roczny plan szkoleń, a przed rozpoczęciem kursu lub szkolenia Wydział Nauczania opracowuje plany pracy dydaktyczno-wychowawczej.

(akta kontroli str. 8-31)

Zgodnie z dokumentem „Zasady organizacji nadzoru dydaktycznego nad realizacją programów kształcenia, szkolenia i doskonalenia zawodowego zatwierdzonych przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej” z lutego 2017 r.” (dalej: „Zasady organizacji nadzoru”):

- nadzór dydaktyczny zewnętrzny w imieniu Komendanta Głównego PSP sprawuje Biuro Szkolenia;
- Biuro Szkolenia sprawuje nadzór dydaktyczny nad: szkołami PSP kształcącymi w zawodzie strażak i realizującymi szkolenia oraz realizującymi szkolenia ośrodkami szkolenia komend wojewódzkich PSP (dalej: „OS KW PSP”);
- nadzór dydaktyczny wewnętrzny w imieniu Komendanta Głównego PSP sprawują również szkoły PSP (szkoły nadzorujące). Szkoła sprawuje ww. nadzór w zakresie kształcenia, szkolenia i doskonalenia zawodowego nad OS KW PSP w Łubiance (Komenda Wojewódzka PSP w Toruniu), Olsztynie i Łapach (Komenda Wojewódzka PSP w Białymstoku);
- szkoły nadzorujące sprawują również nadzór dydaktyczny zewnętrzny w zakresie szkolenia i doskonalenia zawodowego nad wybranymi OS KW PSP realizującymi szkolenia specjalistyczne z poszczególnych dziedzin ratowniczych (Szkoła sprawuje ww. nadzór w zakresie specjalizacji ratownictwa wodnego w OS KW PSP w Bornem Sulinowie).

(akta kontroli str. 48-74)

1.3. Komendant był dysponentem środków budżetu państwa III stopnia w części 42 – Sprawy wewnętrzne (dysponentem II stopnia w tej części był Komendant Główny PSP, a głównym – Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji).

Z wyjaśnień Komendanta wynika, że:

- Szkoła aktualnie nie prowadzi wyliczeń kosztów szkolenia i doskonalenia zawodowego. Szkolenie podstawowe realizowane jest nieodpłatnie dla funkcjonariuszy PSP. Pozostałe formy szkolenia i doskonalenia zawodowego realizowane są odpłatnie na podstawie kosztów delegacyjnych (wyżywienia i zakwaterowania), za wyjątkiem szkolenia doskonalącego dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych, organizowanego we współpracy z jednostką spoza struktur PSP (koszty kursu i wyżywienia);
- w latach 2014-2016 Szkoła wyliczała na potrzeby Komendy Głównej PSP koszty realizowanych szkoleń (podstawowych i uzupełniających).

(akta kontroli str. 39)

Wydatki Szkoły ze środków budżetu państwa w rozdziale 75409 – Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej⁸ wyniosły: w I połowie 2018 r. – 6.149,4 tys. zł, w 2018 r. – 15.588,3 tys. zł, w I połowie 2019 r. – 6.141,2 tys. zł.

Szkoła przyjęła na szkolenie i doskonalenie zawodowe: w I połowie 2018 r. – 663 funkcjonariuszy, w II połowie 2018 r. – 530 funkcjonariuszy, a w I połowie 2019 r. – 1.089 funkcjonariuszy.

(akta kontroli str. 143-148, 152-153)

⁸ Ponadto w 2018 r. Szkoła wydała ze środków budżetu państwa 420,0 tys. zł w rozdziale 75478 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych.

1.4. Komendant nie opracował zasad ewaluacji działalności Szkoły.

Z wyjaśnień Komendanta wynika, że zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 5b ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej⁹, opracowanie i zatwierdzanie programów szkolenia i doskonalenia zawodowego oraz sprawowanie nadzoru w zakresie dydaktycznym nad ich realizacją jest zadaniem Komendanta Głównego PSP. Na podstawie ww. przepisu, Komendant Główny PSP w Zasadach organizacji nadzoru określił m.in., że nadzór zewnętrzny nad szkołami PSP kształcącymi w zawodzie strażak i realizującymi szkolenia Biuro Szkolenia sprawuje m.in. przez wizytacje, hospitacje, badania pedagogiczne i ankietowe wybranych zakresów działalności dydaktycznej. Formy nadzoru zewnętrznego nad Szkołą, realizowane przez Biuro Szkolenia, określa plan nadzoru dydaktycznego na dany rok, zatwierdzany przez Komendanta Głównego PSP. Zasady organizacji nadzoru regulują też nadzór wewnętrzny w szkołach PSP i w OS KW PSP. Szkoła również taki nadzór sprawuje, m.in. przez prowadzenie hospitacji zajęć dydaktycznych. Ponadto, w oparciu o informacje uzyskane w ramach hospitacji, organizuje – jako formę działalności wspomagającej – szkoleniowe posiedzenia Rady Pedagogicznej. Informacje z tej działalności Szkoły zamieszczono w „Raporcie z realizacji nadzoru dydaktycznego w 2018 r.” przygotowanym przez Biuro Szkolenia.

(akta kontroli str. 43-132)

1.5. Komendant nie opracował zasad ewaluacji szkoleń w zakresie sprawności fizycznej (testów sprawności fizycznej).

Z wyjaśnień Komendanta wynika, że testy realizowane są w oparciu o rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 października 2005 r. w sprawie zakresu, trybu i częstotliwości przeprowadzania okresowych profilaktycznych badań lekarskich oraz okresowej oceny sprawności fizycznej strażaka Państwowej Straży Pożarnej¹⁰ (dalej: „rozporządzenie z 27 października 2005 r.”). Biuro Szkolenia przeprowadziło szkolenie dla osób prowadzących testy. Komendant po zakończonych testach, stanowiących podstawę okresowej oceny sprawności fizycznej funkcjonariuszy Szkoły, analizuje ich wyniki, zatwierdza „Kartę oceny sprawności fizycznej strażaków PSP” za dany rok i przesyła ją do Biura Szkolenia. W przypadku szkoleń doskonalących dla kierowców prowadzących pojazdy uprzywilejowane od początku ich realizacji przeprowadzano na bieżąco ewaluację w formie badania ankietowego, które przygotował Komendant.

(akta kontroli str. 44-47, 133)

1.6. Komendant Główny PSP wyznaczył z dniem 29 sierpnia 2014 r. Koordynatora Ratownictwa Medycznego Szkoły, który prowadził rejestr zaświadczeń wydanych po ukończeniu szkolenia i uzyskaniu tytułu ratownika oraz po zdaniu egzaminu potwierdzającego, o którym mowa w § 8 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministra Obrony Narodowej z dnia 12 grudnia 2008 r. w sprawie szkoleń w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy¹¹. Koordynator 30 stycznia 2019 r. przekazał Koordynatorowi Ratownictwa Medycznego Służby roczne sprawozdanie dotyczące realizacji szkoleń w 2018 r., o którym mowa w § 8 ust. 3 pkt 4 ww. rozporządzenia.

W okresie objętym kontrolą, Szkoła powiadamiała Koordynatora Ratownictwa Medycznego Służby, że nie planuje organizacji egzaminów potwierdzających w zakresie Kursu Kwalifikowanej Pierwszej Pomocy (kursy zostaną zorganizowane w przypadku skierowania osób nieposiadających uprawnień w tym zakresie).

⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1499, ze zm.

¹⁰ Dz. U. Nr 261, poz. 2191, ze zm.

¹¹ Dz. U. Nr 229, poz. 1537, ze zm.

W badanym okresie przeszkolenie w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy (KPP) ukończyło 33 funkcjonariuszy (sluchacze szkolenia podstawowego), z tego 24 w I połowie 2019 r., a aktualizację wiedzy w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy (KPPE) trzech funkcjonariuszy Szkoły (wszyscy w I połowie 2019 r.).

Według stanów na 31 grudnia 2018 r. i 30 czerwca 2019 r. wszyscy funkcjonariusze Szkoły posiadali aktualne przeszkolenie w zakresie KPP, a uprawnienia ratownika medycznego posiadało, odpowiednio, czterech i sześciu funkcjonariuszy Szkoły.

(akta kontroli str. 135-142)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Obowiązujący w Szkole w okresie objętym kontrolą system szkolenia realizowany był zgodnie z zapisami programowymi i wytycznymi Biura Szkolenia.

OBSZAR

2. Kadra dydaktyczna i instruktorska, programy szkolenia i infrastruktura

Opis stanu
faktycznego

2.1. Szkoła¹² kształciła kandydatów do służby pożarniczej z całego kraju na szkoleniach podstawowych, dających możliwość zajmowania stanowisk przewidzianych dla szeregowych i podoficerów w PSP. Absolwenci, oprócz uprawnień do zajmowania stanowisk podoficerskich, mieli możliwość dalszego kształcenia w szkołach aspirantów PSP. Szkoła prowadziła również inne specjalistyczne kursy z branży pożarniczej.

W Szkole na 1 stycznia 2018 r., 31 grudnia 2018 r. i 30 czerwca 2019 r. zatrudnionych było – odpowiednio – 80, 78 i 80 funkcjonariuszy, w tym – odpowiednio – 39, 39 i 41 funkcjonariuszy (wszyscy ze stażem nauczycielskim) stanowiło kadrę dydaktyczną Szkoły. Z 41 funkcjonariuszy, stanowiących kadrę dydaktyczną Szkoły według stanu na 30 czerwca 2019 r. jeden legitymował się wykształceniem wyższym z tytułem naukowym doktora, 20 – wyższym magisterskim, trzech – wyższym inżynierskim, pięciu – wyższym licencjackim, a 12 – średnim technicznym. Stopień przygotowania kadry dydaktycznej Szkoły kontrolowano w oparciu o Zasady organizacji nadzoru. W okresie objętym kontrolą hospitacje zajęć prowadzili Zastępca Komendanta ds. Dydaktycznych, Naczelnik Wydziału Nauczania i jego Zastępca.

(akta kontroli str. 150-245, 596-599)

2.2. W okresie objętym kontrolą kadra dydaktyczna i instruktorska Szkoły podnosiła swoje kwalifikacje w oparciu o zatwierdzone przez Komendanta Głównego PSP dokumenty, w tym „Zasady organizacji doskonalenia zawodowego w PSP – Warszawa 2016”¹³ (dalej: „Zasady organizacji doskonalenia”) i programy szkoleń.

W latach 2018-2019 (do 30 czerwca) 28 funkcjonariuszy należących do kadry dydaktycznej i instruktorskiej Szkoły (70% kadry), podniosło swoje kwalifikacje przez ukończenie dodatkowych szkoleń, studiów i praktyk w innych jednostkach PSP¹⁴.

Z wyjaśnień Komendanta wynika, że:

- duże zapotrzebowanie na szkolenia podstawowe spowodowało uruchomienie dodatkowych szkoleń. Aby zapewnić odpowiednią liczbę kadry dydaktycznej i jakość szkolenia, Komendant zatrudnił dodatkowo na umowy cywilnoprawne

¹² Utworzona na podstawie zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 13 sierpnia 1992 r.

¹³ Zatwierdzone, wraz z ich „Procesem wdrażania” przez Komendanta Głównego PSP w grudniu 2016 r.

¹⁴ Studia wyższe – dwóch funkcjonariuszy, podyplomowe – trzech, przygotowanie pedagogiczne – dziewięciu, szkolenia: młodszego nurka – jeden, z zakresu gaszenia pożarów wewnętrznych – sześciu, z zakresu obsługi sonarów do celów poszukiwawczych – jeden, wstępne dla kandydatów na młodszych ratowników wysokościowych – dwóch oraz warsztaty: lodowe – dwóch i wodne – dwóch funkcjonariuszy.

byłych wykładowców i instruktorów Szkoły, posiadających wiedzę, umiejętności i przygotowanie metodyczne do realizacji zajęć, poparte wieloletnim doświadczeniem pracy w Wydziale Nauczania Szkoły;

- realizując szkolenia z zakresu KPP (podczas szkolenia podstawowego), Szkoła korzystała z usług szkoleniowych ratownika medycznego systemu.

(akta kontroli str. 150-151, 329-335)

2.3. W okresie objętym kontrolą Szkoła realizowała Program szkolenia podstawowego zatwierdzony 31 października 2016 r. przez Komendanta Głównego PSP¹⁵. Szkoła realizowała ponadto szkolenia specjalistyczne, na podstawie dziewięciu programów zatwierdzonych przez Komendanta Głównego PSP¹⁶ i jednego – zatwierzonego przez Komendanta¹⁷.

Komendant wyjaśnił, że Szkoła nie weryfikowała obowiązujących programów szkolenia pod kątem zasadności ich obowiązywania i nie prowadziła ich analizy, ponieważ za ewaluację programów odpowiadało Biuro Szkoleń. Na wniosek Biura Szkoleń przedstawiciele Szkoły brali udział w pracach zespołów powołanych przez Komendanta Głównego PSP, zajmujących się tą tematyką.

Najwcześniej wprowadzone przez Szkołę do realizacji programy to:

- Szkolenie inspektorów ochrony przeciwpożarowej (od 19 kwietnia 2010 r.), ostatnio realizowane od 4 do 29 marca 2019 r. Komendant wyjaśnił, że szkolenie uzasadnione było potrzebą zdobycia kwalifikacji dla chętnych do wykonywania funkcji inspektora ochrony przeciwpożarowej;
- Kurs w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy dla strażaków (od 10 maja 2010 r.), ostatnio realizowany od 4 lutego do 6 marca 2019 r. Komendant wyjaśnił, że kontynuowanie prowadzenia ww. szkolenia wynikało z konieczności jego ukończenia przez funkcjonariuszy nieposiadających tytułu ratownika, skierowanych na szkolenie podstawowe;
- Szkolenie inspektorów ochrony przeciwpożarowej – aktualizujące (od 29 października 2012 r.), ostatnio realizowane od 17 do 19 czerwca 2019 r. Komendant wyjaśnił, że szkolenie było uzasadnione potrzebą przedłużenia ważności uprawnień osobom, które uzyskały kwalifikacje inspektora ochrony przeciwpożarowej;
- Szkolenie doskonalące dla strażaków KSRG z zakresu współdziałania z Lotniczym Pogotowiem Ratunkowym (od 17 maja 2013 r.), ostatnio realizowane 15 czerwca 2019 r. Komendant wyjaśnił, że kontynuowanie ww. szkolenia wynikało z wymogów programu szkolenia podstawowego;
- Szkolenie z zakresu obsługi sonarów do celów poszukiwawczych (od 21 listopada 2016 r.), ostatnio realizowane od 8 do 14 kwietnia 2019 r. Komendant wyjaśnił, że szkolenie było uzasadnione przygotowaniem funkcjonariuszy do obsługi sonarów dla prowadzenia poszukiwań.

(akta kontroli str. 161-162, 170, 336-460)

¹⁵ Pierwsze szkolenie na podstawie ww. Programu, Szkoła rozpoczęła 16 stycznia 2017 r.

¹⁶ Według stanu na 30 czerwca 2019 r.: 1) szkolenie z zakresu obsługi sonarów do celów poszukiwawczych (program zatwierdzony 14 lipca 2016 r.), 2) szkolenie z zakresu gaszenia pożarów wewnętrznych (program zatwierdzony 3 grudnia 2015 r.), 3) szkolenie wstępne dla kandydatów na młodszych ratowników wysokościowych (program zatwierdzony 22 kwietnia 2014 r.), 4) kurs w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy dla strażaków PSP (program zatwierdzony 7 kwietnia 2010 r.), 5) szkolenie w zakresie ratownictwa lodowego (program zatwierdzony 1 września 2015 r.), 6) szkolenie z ratownictwa na obszarach wodnych realizowanego przez Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy (dalej: „KSRG”) w zakresie podstawowym (program zatwierdzony 1 września 2015 r.), 7) szkolenie doskonalące dla strażaków KSRG z zakresu współdziałania z Lotniczym Pogotowiem Ratunkowym (program zatwierdzony 14 marca 2012 r.), 8) szkolenie inspektorów ochrony przeciwpożarowej (program zatwierdzony 22 lutego 2010 r.), 9) szkolenie inspektorów ochrony przeciwpożarowej – aktualizujące (program zatwierdzony 28 sierpnia 2012 r.).

¹⁷ Szkolenie z zakresu doskonalenia zawodowego dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych w PSP (program zatwierdzony 20 marca 2017 r.).

2.4. Szkoła najpóźniej wprowadziła do realizacji programy szkoleń z zakresu obsługi sonarów do celów poszukiwawczych (od 21 listopada 2016 r.), podstawowego (od 16 stycznia 2017 r.), ratownictwa lodowego (od 17 stycznia 2017 r.), doskonalenia zawodowego dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych w PSP (od 1 czerwca 2017 r.) i gaszenia pożarów wewnętrznych (od 5 grudnia 2018 r.).

Komendant wyjaśnił, że w chwili wprowadzenia ww. programów, Szkoła posiadała kadre dydaktyczną o odpowiedniej wiedzy i umiejętnościach oraz dysponowała infrastrukturą szkoleniową i wyposażeniem dydaktycznym niezbędnym do ich realizacji. W szkoleniu z zakresu doskonalenia zawodowego dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych w PSP zajęcia praktyczne i teoretyczne realizowali instruktorzy doskonalenia technik jazdy. Szkoła do realizacji zajęć praktycznych zapewniała trzy samochody ratowniczo-gaśnicze (dwa średnie i jeden ciężki). Jedynie przy dwóch pierwszych szkoleniach z zakresu obsługi sonarów do celów poszukiwawczych, Szkoła korzystała z sonaru wypożyczonego z OS KW PSP w Bornem Sulinowie.

(akta kontroli str. 161-162, 329-335)

2.5. Szkoła realizowała zadania na dwóch nieruchomościach, położonych w Bydgoszczy (4,96 ha, w tym poligon 1,96 ha) i Tylnej Górze (1,90 ha). W skład nieruchomości w Bydgoszczy wchodziły m.in. budynki: dydaktyczno-socjalny, dydaktyczno-kwatermistrzowski, internat (pomieszczenia biurowo-administracyjne, socjalne i zakwaterowania słuchaczy, stołówka, świetlica, sauna, siłownia), socjalno-garażowy, garażowo-magazynowy, JRG z garażem pojazdów ratowniczo-gaśniczych, hala gimnastyczna z pomieszczeniami socjalnymi, budynek z 28 garażami (sprzęt transportowy, dydaktyczny, logistyczny), budynek agregatu prądotwórczego. Baza kwaterunkowa Szkoły¹⁸ liczyła 107 sal sypialnych z 309 miejscami noclegowymi. Na wyposażeniu Szkoły było siedem sal wykładowych dla 334 słuchaczy. W ramach bazy szkoleniowej Szkoła posiadała 25 miejsc do zajęć symulacyjnych. Szkoła dysponowała obiektami sportowymi (krytymi i odkrytymi)¹⁹. Szkoła korzystała (nieodpłatnie) z infrastruktury obcej, tj. basenu krytego (Szkoła Podstawowa nr 6 w Bydgoszczy), wydzielonego obszaru leśnego (Nadleśnictwo Bydgoszcz) i akwenu wodnego (w Tylnej Górze).

(akta kontroli str. 156-159, 311-328)

Ogłędziny bazy szkoleniowej w siedzibie Szkoły w Bydgoszczy wykazały, że w jej skład wchodziły m.in.: parking samochodowy (dla kadry i słuchaczy), teren sportowy (boisko sportowe, kort tenisowy, bieżnia), hala gimnastyczna (sala gimnastyczna, pomieszczenia socjalne), budynki: JRG (z garażem pojazdów ratowniczo-gaśniczych), dydaktyczno-socjalny (biura, w tym archiwum, tematyczne sale wykładowe i ćwiczebne, pomieszczenia zakwaterowania słuchaczy trzy i czteroosobowe, socjalne, świetlica, sale komputerowa i medyczna, laboratorium chemiczne, punkt alarmowo-dyspozycyjny, pracownia sprzętu ochrony układu oddechowego, szatnie na ubrania specjalne), socjalno-garażowy z garażem (biura, sale wykładowe, pomieszczenia socjalne, szatnia, garaż z pojazdami ratowniczo-gaśniczymi i sprzętem transportowym), administracji, internat (pomieszczenia biurowo-administracyjne, zakwaterowania słuchaczy dwu i trzyosobowe, socjalne, stołówka z kuchnią, świetlica, sauna, siłownia, szatnia na ubrania specjalne), dydaktyczno-kwatermistrzowski (pomieszczenia dydaktyczno-biurowe, socjalne, warsztatowo-garażowe i magazynowe, sale instruktorskie, magazyny na sprzęt dydaktyczny i logistyczny), garażowo-magazynowy (pomieszczenia magazynu

¹⁸ Stan na 30 czerwca 2019 r. Dane obejmują siedzibę Szkoły w Bydgoszczy i Ośrodek Szkoleniowy w Tylnej Górze.

¹⁹ Obiekty kryte: boisko do piłki siatkowej/koszykówki, boisko do piłki nożnej, dwie siłownie oraz obiekty odkryte: boisko do piłki siatkowej/koszykówki, siłownia, basen.

centralnego KG PSP, garaż na pojazdy ratowniczo-gaśnicze, autokary, sprzęt transportowy – samochody ratownicze, przyczepy podłodziowe, łodzie, sanie itp.), zespół budynków garażowo-magazynowych (28 garaży na sprzęt transportowy, dydaktyczny i logistyczny) oraz poligon szkoleniowy, a na nim: symulator rozgorzenia (komora termiczna, na której przeprowadza się pokaz zjawiska rozgorzenia, ewakuację ludzi i sprzętu, działania gaśnicze, rozpoznanie ogniowe), budynki do symulacji pożarów w mieszkaniach i piwnicach oraz symulacji katastrof budowlanych, modułowy wielofunkcyjny trener ratowniczy (piętrowy kontenerowy symulator do prowadzenia akcji ratowniczo-gaśniczych), trenerzy otwierania drzwi i okien (metalowa ścianka dydaktyczna), pożarowy (dwa samochody osobowe wielokrotnego użytku – gazowy i do załadunku) i śmietnik (wielokrotnego użytku), wolnostojąca klatka schodowa (szyb z windą), komora dymowa (stanowisko do ćwiczeń w sprzęcie ochrony układu oddechowego, na trzech poziomach: podziemny – tunel i kanał, naziemny z drabiną „bez końca”, młot wysiłkowy) oraz stanowiska: spalania i gaszenia gazów palnych (stanowisko w postaci ramy z zamontowanymi na niej zaworami i kołnierzami), spalania i gaszenia rozlewisk cieczy palnych (ceglana arena w ziemi), do ćwiczeń z gazem propan-butan (klatka do demonstracji wybuchów pojemników z propanem-butanem), do ewakuacji ludzi ze studni, kanałów i osuwisk, do symulacji katastrof w transporcie drogowym (ułożenie pojazdów w katastrofie drogowej) i stabilizacji pojazdów (wraki pojazdów w różnym ułożeniu), do ćwiczeń z ratownictwa drogowego z udziałem dużej liczby poszkodowanych (autobus), do symulacji katastrof w transporcie szynowym (tramwaj z trakcją elektryczną i cysterna kolejowa pod trakcją elektryczną), do uszczelniania wycieków substancji niebezpiecznych (instalacja chemiczna z pomieszczeniem pracowniczym) i dekontaminacji wstępnej ratowników, do uszczelniania wycieków substancji niebezpiecznych (instalacja chemiczna) i dekontaminacji wstępnej ratowników, do uszczelniania wycieków substancji niebezpiecznych z cystem chemicznych (cysterna samochodowa), ratownictwa i samoratownia z wysokości (wspinalnia pożarnicza), pod motopompę i autopompę (stanowisko do pompowania wody pompami pożarniczymi), do nauki pracy narzędziami hydraulicznymi oraz sprzętem pneumatycznym (cięcie wraków) i mechanicznym (pilarki do drewna, przecinarki do stali i betonu), do nauki rozwijania i zwijania węży tłocznych (polana) i nauki zabezpieczania korony wału podczas powodzi (wał ziemny).

(akta kontroli str. 480-482)

Komora jako obiekt dydaktyczny posiadała homologację wydaną w imieniu Komendy Głównej PSP przez Dyrektora Biura Szkolenia w dniu 5 marca 1998 r. na mocy „Wytucznych Komendanta Głównego PSP z dnia 18 września 1996 r. w sprawie prowadzenia zajęć w komorze dymowej”.

(akta kontroli str. 895-896, 898-917)

Oględziny Komory w zakresie wymagań określonych w § 17 rozporządzenia z 16 września 2008 r. wykazały, że:

- a) Komora znajduje się na poligonie szkoleniowym w pobliżu kompleksu budynków szkolnych z pomieszczeniami higieniczno-sanitarnymi (toalety i łazienki),
- b) Komora jest parterową, metalową, lekką konstrukcją szkieletową obłożoną blachą trapezową, z trzema drzwiami ewakuacyjnymi,
- c) Komorę wyposażono w instalacje: sygnalizacyjną (dzwonek alarmowy i świetlna lokalizacja osoby widocznej na schemacie komory), oświetleniową (światło białe), alarmową (światło czerwone i na schemacie komory: lampka czerwona – osoba przechodzi, lampka zielona – brak osoby w przedziale) oraz wentylacyjną (naturalna, grawitacyjna, nawiewno-wywiewna – nieszczelność Komory zapewnia naturalną cyrkulację powietrza), tj. instalacje, o których mowa w § 17

- ust. 1 ww. rozporządzenia, jednak instalacja wentylacyjna nie jest instalacją nawiewno-wyciągową, o której mowa § 17 ust. 5 tego aktu prawnego,
- d) przedziały Komory i przeszkody wyposażono w przyciski sygnalizacyjne (przy przeszkodach znajdują się czujniki lokalizacji – lampki czerwone i zielone na schemacie Komory) oraz przyciski bezpieczeństwa (dzwonek alarmowy), połączone z pulpitem kontrolnym, zgodnie z § 17 ust. 2 ww. rozporządzenia
 - e) Komorę wyposażono w osiem kamer umożliwiających obserwację ćwiczącego i w ww. czujniki lokalizacji, połączone z pulpitem kontrolnym,
 - f) po włączeniu sygnalizacji alarmowej instalację oświetleniową i urządzenie oddymiające (przenośny akumulatorem wentylator nadciśnieniowy umieszczany w śluzie) włącza się w sterowni mechanicznie, podczas gdy zgodnie z § 17 ust. 4 ww. rozporządzenia instalacja oświetleniowa i oddymiająca powinny włączyć się automatycznie.

(akta kontroli str. 966-967)

Do pozorowania zdarzeń w Komorze używano certyfikowanego płynu do wytworzenia sztucznego dymu, tj. środka dymotwórczego neutralnego dla organizmu, zgodnie z wymogiem określonym w § 46 rozporządzenia z 16 września 2008 r.

(akta kontroli str. 894-896, 959-965)

Komendant Główny PSP 16 września 2013 r. zatwierdził „Zasady wyposażania i wykorzystania komór dymowych w Państwowej Straży Pożarnej” (dalej: „Zasady”), zawierające m.in. minimalne wymagania techniczno-użytkowe dla stacjonarnych komór dymowych, które mogą być pomocne podczas procedury przetargowej, kupowania i wyposażania komór.

Ogłędziny Komory w zakresie wybranych wymagań określonych w Zasadach wykazały, że Komora nie posiadała m.in.:

- instalacji wentylacyjno-klimatyzacyjnej, grzewczej (w pomieszczeniu ścieżki treningowej) oraz oddymiania,
- systemu informatycznego sterującego komorą dymową,
- systemu bezpieczeństwa zapewniającego kontrolę pracy środowiska komory,
- w pomieszczeniu sterowni: wyłącznika awaryjnego (automatyczne zatrzymanie generatorów mgły i wietrzenie pomieszczeń), włącznika wentylacji awaryjnej, certyfikatu ani deklaracji zgodności CE pulpitu sterowniczego,
- w pomieszczeniu ścieżki treningowej: podgrzewania, kamery termowizyjnej, zestawu symulacji termicznej.

(akta kontroli str. 966-967)

Komendant wyjaśnił, że Komorę wybudowano w 1998 r. Wobec ww. braków Szkoła (z uwagi na specyfikę Komory) podjęła rozwiązania zastępcze celem spełnienia wymagań określonych w Zasadach, m.in. w postaci zastosowania w trakcie ćwiczeń: wentylacji nadciśnieniowej w procesie oddymiania, przenośnych grzejników elektrycznych w celu stworzenia „podwyższonej” temperatury i przenośnej kamery termowizyjnej. Ponadto w marcu 2019 r. Szkoła zgłosiła do Komendy Głównej PSP potrzebę ujęcia w planie finansowym na 2020 r. środków na modernizację Komory.

(akta kontroli str. 968-973)

Zgodnie z pismem Komendanta Głównego PSP z 8 listopada 2013 r. zawarte w ww. Zasadach minimalne wymagania techniczno-użytkowe stanowią materiał pomocniczy przy projektowaniu oraz przygotowywaniu procedur przetargowych nowych komór dymowych lub ewentualnej modernizacji komór dotychczas funkcjonujących. Szkoła w okresie od 16 września 2013 r. do 30 czerwca 2019 r. nie przeprowadziła modernizacji Komory.

(akta kontroli str. 970-973)

Szkoła dysponowała Salą ratownictwa medycznego wyposażoną w sprzęt, zapewniający realizowanie kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy. Bazę dydaktyczną wyposażono zgodnie z ramowym programem ww. kursu. Szkoła w 2009 r. uzyskała pozytywną decyzję Wojewody Kujawsko-Pomorskiego w sprawie prowadzenia kursu kwalifikowanej pierwszej pomocy²⁰.

W Szkole nie wprowadzono standardów wyposażenia w odniesieniu do stanowisk szkoleniowych z dziedzin ratownictwa. Dokumentem określającym zakres posiadanej bazy dydaktycznej i sprzętowej były wykazy minimalnej ilości sprzętu, ujęte w programach do realizacji danych szkoleń, które Szkoła spełniała.

(akta kontroli str. 336-460)

2.6. Komendant w latach objętych kontrolą dokonywał corocznej analizy potrzeb szkoleniowych i potencjału dydaktycznego Szkoły, uwzględniając dostępną bazę szkoleniową i noclegową. Materiał ten stanowił podstawę do opracowania „Planu pracy dydaktycznej Szkoły Podoficerskiej PSP” na kolejny rok.

Z wyjaśnień Komendanta wynika, że:

- na bieżąco analizował potrzeby realizacji szkoleń podstawowych. Konieczność takiej analizy wynikała też z obowiązku prowadzenia „Centralnej liczby potrzeb na KS”. Co dwa tygodnie przesyłano do Biura Szkolenia informacje o zebranych potrzebach na ww. szkolenie;
- w wyniku dużego zapotrzebowania na szkolenia i analizy przeprowadzonej przez Biuro Szkoleń w 2018 r. uruchomiono dodatkowe szkolenia w Ośrodku Szkolenia w Tylnej Górze, co wymagało zwiększenia potencjału kadry dydaktycznej i instruktorskiej;
- Szkoła realizuje także inne przedsięwzięcia wynikające m.in. z nadzoru dydaktycznego Komendanta Głównego PSP oraz zadania statutowe (warsztaty metodyczno-tematyczne z ratownictwa wodnego i lodowego, hospitacje, wizytacje, szkolenia inspektorów ochrony przeciwpożarowej), których organizacja i realizacja wpływa na ograniczenie możliwości szkolenia i kształcenia.

(akta kontroli str. 336-460)

2.7. W 2018 r. Szkoła wydała 16.370,0 tys. zł, z tego z budżetu państwa 16.008,4 tys. zł²¹, z Funduszu Wsparcia PSP 360,6 tys. zł i z Funduszu prewencyjnego firm ubezpieczeniowych 1,0 tys. zł. Największe wydatki poniesiono na wynagrodzenia i pochodne (6.584,8 tys. zł, tj. 42,0%), wydatki składające się na grupę wydatków bieżących jednostki (4.020,4 tys. zł, tj. 26,0 %) oraz na zakupy inwestycyjne (2.715,8 tys. zł, tj. 17,0%).

W I połowie 2019 r. Szkoła wydała 6.265,9 tys. zł, z tego z budżetu państwa 6.141,2 tys. zł²² i z Funduszu Wsparcia PSP 124,7 tys. zł. Największe wydatki poniesiono na wynagrodzenia i pochodne (3.694,2 tys. zł, tj. 60,0%) oraz wydatki składające się na grupę wydatków bieżących jednostki (1.423,1 tys. zł, tj. 23,0%).

(akta kontroli str. 145-148, 270-274, 338-345, 398-460)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Oględziny Komory w zakresie wymagań określonych w § 17 rozporządzenia z 16 września 2008 r. wykazały m.in., że:

- niezgodnie z § 17 ust. 4 ww. rozporządzenia włączenie sygnalizacji alarmowej w Komorze nie powoduje automatycznego włączenia instalacji oświetleniowej

²⁰ Decyzja Nr WBZK.IV.B.5212.D-K/7/2009 z 12 czerwca 2009 r.

²¹ W rozdziałach: 75409 – Komenda Główna PSP 15.588,4 tys. zł i 75478 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych 420,0 tys. zł.

²² W rozdziale 75409 – Komenda Główna PSP.

- i urządzenia oddymiającego (oświetlenie oraz wentylator nadciśnieniowy uruchamiane są mechanicznie),
- Komorę wyposażono w instalację wentylacyjną nawiewno-wywiewną, nie będącą instalacją nawiewno-wyciągową, o której mowa w § 17 ust. 5 ww. rozporządzenia.

(akta kontroli str. 966-967)

Komendant wyjaśnił, że:

- Komora jest obiektem, który oddaje rzeczywiste warunki pracy strażaka i nie jest zlokalizowana w budynku bądź na bazie kontenerów wymiennych. Przyjęte rozwiązania konstrukcyjne, w zakresie uruchomienia mechanicznego instalacji alarmowej oraz procesu jej oddymiania, gwarantują skuteczną i bezpieczną realizację zajęć. Stały monitoring, czujniki ruchu, stały kontakt radiowy z ćwiczącym, pozoracja zadymienia dymem nie stanowiącym zagrożenia dla zdrowia, życia i środowiska oraz troje drzwi ewakuacyjnych nie obniżają w żaden sposób parametrów bezpieczeństwa;
- przyjęte w Komorze rozwiązanie w postaci akumulatorowego wentylatora nadciśnieniowego umieszczonego w śluzie spełnia określony w § 17 pkt 5 ww. rozporządzenia wymóg usunięcia dymu w ciągu 90 sekund. Zastosowanie wentylacji nadciśnieniowej przy jednoczesnym otwarciu drzwi ewakuacyjnych i nieszczelności Komory zapewnia sprawny proces oddymiania poprzez wyparcie dymu na zewnątrz. Komora nie posiada instalacji nawiewno-wyciągowej ponieważ została wybudowana 1998 r., kiedy nie obowiązywał taki wymóg. Przyjęte rozwiązania, tj. konstrukcja Komory, jej usytuowanie w bezpośrednim kontakcie ze środowiskiem zewnętrznym, wyposażenie w drzwi ewakuacyjne oraz nieszczelność (liczne otwory, szczeliny, nieszczelne połączenia blach), a także zastosowanie wentylacji nadciśnieniowej w postaci akumulatorowego wentylatora, zapewnia skuteczny proces oddymiania.

(akta kontroli str. 968-973)

NIK nie kwestionuje wyjaśnień Komendanta odnoszących się do skutecznej i bezpiecznej realizacji zajęć w Komorze, jednak stwierdza, że w przepisach rozporządzenia z 16 września 2008 r. nie przewidziano wyjątków od wprowadzonych tym aktem prawnym ww. wymogów w zakresie wyposażenia ćwiczebnych komór dymowych.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą przygotowaniem i doświadczeniem kadry dydaktycznej i instruktorskiej Szkoły, realizowane przez Szkołę programy szkolenia oraz posiadana przez Szkołę infrastruktura szkoleniowa (mimo niespełnienia przez Komorę niektórych wymogów w zakresie wyposażenia, określonych w § 17 rozporządzenia z 16 września 2008 r.) umożliwiały przygotowanie funkcjonariuszy do realizacji zadań zgodnie z obowiązującymi przepisami i wytycznymi.

OBSZAR

3. Realizacja szkolenia i doskonalenia zawodowego

Opis stanu faktycznego

3.1. Szkoła realizowała obowiązki, nałożone na Szkołę w piśmie Komendy Głównej PSP z 21 marca 2018 r. dotyczącym optymalizacji procesu skierowań na szkolenie podstawowe. Zgodnie ze wskazanymi w tym piśmie zasadami postępowania:

- Szkoła była szkołą wiodącą w prowadzeniu szkolenia podstawowego²³;
- Szkoła stworzyła centralny rejestr potrzeb szkoleniowych: otrzymane od jednostek organizacyjnych PSP, chcących skierować strażaka na szkolenie

²³ Szkolenie to prowadzili również Szkoły Aspirantów PSP w Krakowie i Poznaniu oraz Centralna Szkoła PSP w Częstochowie.

zgłoszenia zapotrzebowania²⁴ wprowadzano na Listę, prowadzoną w Wydziale Nauczania w arkuszu kalkulacyjnym Excel, obejmującym dane odpowiadające danym wynikającym z druku zgłoszenia zapotrzebowania;

- zgłoszenia ujęte na Liście podlegały tzw. „kolejkowaniu”: przydziału (skierowania) kandydata na szkolenie dokonywano według kolejności (daty) zakończenia postępowania kwalifikacyjnego (uzyskania pozytywnej oceny zdolności fizycznej i psychicznej kandydata do pełnienia służby). W momencie przydziału kandydata na szkolenie (minimum 30 dni przed rozpoczęciem szkolenia), Szkoła zdejmowała go z Listy (na Liście pozostawali pozostali zgłoszeni kandydaci oraz dopisywano nowe zgłoszenia).

(akta kontroli str. 32-35, 511-526, 538-539)

Komendant wyjaśnił, że w Szkole aktualizowano Listę na bieżąco, po otrzymaniu z jednostki organizacyjnej PSP zaktualizowanego druku zgłoszenia zapotrzebowania. W przypadku stwierdzenia błędów lub braków w zgłoszeniu, Szkoła niezwłocznie kontaktowała się telefonicznie z jednostką, w celu weryfikacji danych i otrzymania poprawnego dokumentu. Sprawy braków w zgłoszeniach przesyłanych przez jednostki organizacyjne PSP omawiano z Biurem Szkolenia²⁵.

(akta kontroli str. 543-567)

W okresie obowiązywania zasad wprowadzonych ww. pismem Komendy Głównej PSP (od kwietnia 2018 r.) nowo przyjętych do służby funkcjonariuszy na szkolenie podstawowe kierowano do:

- Szkoły: w kwietniu, maju, lipcu, wrześniu, październiku i grudniu 2018 r. oraz w styczniu, lutym i czerwcu 2019 r. (19 szkoleń),
- Szkoły Aspirantów PSP w Poznaniu: w lipcu, wrześniu i październiku 2018 r. oraz w maju 2019 r. (cztery szkolenia),
- Centralnej Szkoły PSP w Częstochowie: we wrześniu i październiku 2018 r. oraz w styczniu, marcu i czerwcu 2019 r. (pięć szkoleń),
- Szkoły Aspirantów PSP w Krakowie: w czerwcu, wrześniu i listopadzie 2018 r. oraz w styczniu i czerwcu 2019 r. (pięć szkoleń).

W okresie od kwietnia 2018 r. do czerwca 2019 r. Szkoła przyjęła na szkolenie podstawowe 668 funkcjonariuszy. Czas oczekiwania na przyjęcie do Szkoły na szkolenie podstawowe dla nowoprzyjętych funkcjonariuszy wynosił od dwóch do 178 dni, przy czym w 71 przypadkach (z 303 objętych badaniem²⁶) czas oczekiwania przekroczył 90 dni (w siedmiu przypadkach wyniósł pięć miesięcy).

Komendant wyjaśnił m.in., że przydział miejsc z Listy odbywał się na około 30 dni przed rozpoczęciem każdego ze szkoleń. Wówczas edytowano Listę pod kątem danych z kolumny „Postępowanie kwalifikacyjne Data zakończenia”, rozumianej jako data zakończenia badań lekarskich tj. otrzymania zdolności do służby. Było to zgodne z pismem Komendanta Głównego PSP²⁷, w którym określono,

²⁴ Na druku zgłoszenia należało wprowadzić dane: miejscowość i data, jednostka organizacyjna PSP, dane kontaktowe osoby prowadzącej sprawę dotyczące skierowania na szkolenie: imię, nazwisko i telefon, dane dotyczące osoby/osób kierowanych na szkolenie: imię i nazwisko, planowana data przyjęcia do służby – dotyczy daty mianowania, postępowanie kwalifikacyjne: daty rozpoczęcia i zakończenia – dotyczy daty uzyskania pozytywnej oceny zdolności fizycznej i psychicznej kandydata, data przyjęcia do służby, KPP – posiada lub nie posiada, uwagi, podpis przełożonego uprawnionego do mianowania. Druk należało przesłać do Szkoły nie wcześniej niż z dniem rozpoczęcia postępowania kwalifikacyjnego o przyjęcie do służby w PSP, dane zawarte na druku należało aktualizować na bieżąco, przez jego ponowne przesłanie, a przydział miejsc na dany termin szkolenia miał być tworzony w oparciu o przesłane dane, z uwzględnieniem pierwszeństwa kandydatów, którzy uzyskali pozytywną ocenę zdolności fizycznej i psychicznej do pełnienia służby w PSP.

²⁵ M.in. w czerwcu 2019 r. w Kielcach, dyrektor Biura Szkolenia na spotkaniu z 335 Komendantami Powiatowymi i Miejskimi PSP przekazał informację na temat potrzeby przesyłania do Szkoły „pełnych” druków zgłoszenia.

²⁶ Szkoła dysponowała danymi (datą przyjęcia funkcjonariusza do służby w PSP) dla 303 funkcjonariuszy skierowanych na szkolenie.

²⁷ Nr BS-I-1402/4-2/18 z 21 marca 2019 r.

że przydział miejsc na dane szkolenie tworzony jest w oparciu o przesłane dane na druku zgłoszenia, z uwzględnieniem pierwszeństwa kandydatów, którzy uzyskali pozytywną ocenę zdolności fizycznej i psychicznej do pełnienia służby w PSP. Tym samym dane z kolumny dotyczącej „Daty przyjęcia do służby w PSP” nie mają wpływu na termin przydziału na szkolenie. Z uwagi na powyższe, Szkoła nie jest w stanie stwierdzić, jakie były przyczyny skierowania funkcjonariuszy na szkolenia po upływie 90 dni od daty przyjęcia ich do służby, a także nie ma obowiązku zbierania takich danych. Informacje w tym zakresie posiada jednostka organizacyjna PSP kierująca osobę na szkolenie.

Szkoła przekazywała w cyklu dwutygodniowym do Komendy Głównej PSP (Biura Szkolenia) sprawozdanie dotyczące potrzeb szkoleniowych w zawodzie strażak, zgodnie z poleceniem zawartym w piśmie Zastępcy Komendanta Głównego PSP z 18 września 2018 r.²⁸.

(akta kontroli str. 511-526, 538-539, 568-588, 590-592)

3.2. W okresie objętym kontrolą Szkoła realizowała w ramach doskonalenia zawodowego:

- szkolenie specjalistyczne z zakresu gaszenia pożarów wewnętrznych (dwa kursy, 21 absolwentów). Biuro Szkolenia zleciło przeprowadzenie dwóch szkoleń. Szkoła przeprowadziła nabór (wg potrzeb OS KW PSP objętych nadzorem dydaktycznym Szkoły) i zorganizowała szkolenie dla kadry tych ośrodków oraz na potrzeby własne;
- szkolenie specjalistyczne z zakresu obsługi sonarów do celów poszukiwawczych (siedem kursów, 65 absolwentów). Szkoła zebrała potrzeby z komend wojewódzkich PSP i zaplanowała liczbę szkoleń. Szkolenie przeprowadzono w okresach wiosennym i jesiennym;
- szkolenie wstępne dla kandydatów na młodszych ratowników wysokościowych (jeden kurs, dwóch absolwentów). Szkolenie przygotowujące kadrę Szkoły (na miejscu, na potrzeby własne) do szkolenia na młodszego ratownika wysokościowego, realizowanego w Szkole Aspirantów PSP w Krakowie. Termin szkolenia został uzgodniony wewnętrznie w Szkole;
- doskonalenie zawodowe dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych w PSP (134 grupy, 800 absolwentów). Szkoła zebrała (na przełomie lat) zapotrzebowania z terenu Polski „północnej”²⁹, a następnie w uzgodnieniu z Polskim Związkiem Motorowym Oddział w Bydgoszczy (dalej: „PZM”) zaplanowała liczbę szkoleń. Szkolenie praktyczne zrealizowano w Centrum Szkolenia Kierowców PZM na trzech wozach PSP;
- warsztaty tematyczne z ratownictwa lodowego (cztery kursy, 87 absolwentów). Biuro Szkolenia zleciło przeprowadzenie dwóch warsztatów dla kadry pięciu Szkół i 16 OS KW PSP z terenu całego kraju. Szkoła przeprowadziła nabór wg potrzeb Szkół i Ośrodków i zorganizowała warsztaty;
- warsztaty tematyczne z ratownictwa wodnego (cztery kursy, 87 absolwentów). Biuro Szkolenia zleciło przeprowadzenie dwóch warsztatów dla kadry pięciu Szkół i 16 OS KW PSP z terenu całego kraju. Szkoła przeprowadziła nabór wg potrzeb Szkół i Ośrodków i zorganizowała warsztaty;
- warsztaty nurkowe (jeden kurs, 63 absolwentów). Według Zasad organizacji doskonalenia Szkoła prowadzi w obszarze ratownictwa wodnego (specjalizacja Szkoły) minimum raz na pięć lat warsztaty wodne dla koordynatorów i dowódców grup specjalistycznych z terenu kraju. W 2018 r. Szkoła zebrała informacje

²⁸ Pismo nr BS-I-1402/4-11/18 w sprawie nadzoru nad procesem szkolenia podstawowego.

²⁹ Podział obszaru Polski na „północną” i „południową” został uzgodniony przez Komendanta Szkoły z Komendantem CS PSP w Częstochowie.

o liczbie koordynatorów i dowódców grup, wszystkim przydzieliła miejsca i zorganizowała warsztaty.

We wszystkich ww. przypadkach Szkoła przesyłała rozdzielnik dotyczący szkoleń minimum na miesiąc przed planowaną datą rozpoczęcia doskonalenia zawodowego.

Komendant wyjaśnił, że w Szkole nie prowadzi się systemu weryfikacji (sprawdzania) poziomu wiedzy funkcjonariusza kierowanego do Szkoły na szkolenie (doskonalenie zawodowe). O poziomie przygotowania kandydatów decyduje ich przełożony, uprawniony do mianowania. Kandydat musi spełniać wymagania określone w programach szkolenia (doskonalenia zawodowego).

(akta kontroli str. 483-486, 604-893)

3.3. Szkolenie fizyczne (testy sprawności fizycznej) funkcjonariuszy Szkoły prowadzono w oparciu o przepisy rozporządzenia z 27 października 2005 r. Komendant powołał komisję i określił terminy przeprowadzenia okresowej oceny sprawności fizycznej funkcjonariuszy Szkoły. Testy realizowano w wyznaczonym terminie na sali gimnastycznej w obecności komisji. Uzyskane wyniki komisja wpisywała na indywidualnej karcie oceny sprawności fizycznej strażaka, co umożliwiało prowadzenia ich obserwacji i weryfikacji umiejętności w stosunku do roku poprzedniego. Testy były obowiązkowe dla wszystkich funkcjonariuszy Szkoły, za wyjątkiem tych, którzy ukończyli 55 rok życia i nie brali czynnego udziału w działaniach ratowniczo-gaśniczych. W okresie objętym kontrolą do testów przystąpili wszyscy zobowiązani do tego funkcjonariusze Szkoły, z wyjątkiem tych, którzy przedłożyli odpowiednie zaświadczenia lekarskie. W 2018 r. (w dwóch terminach) do testów przystąpiło 78, a w I półroczu 2019 r. – 29 funkcjonariuszy. Testy zaliczyło, odpowiednio, 71 i 28 funkcjonariuszy.

(akta kontroli str. 154, 527-537)

Oprócz testów sprawności fizycznej funkcjonariuszom Szkoły umożliwiono podnoszenie sprawności fizycznej przez ćwiczenia na sali gimnastycznej w czasie służby i poza jej godzinami, zgodnie z zatwierdzonym przez Komendanta harmonogramem. Strażacy mogli też korzystać codziennie z dwóch siłowni na terenie Szkoły, a raz w tygodniu – z basenu w sąsiedniej szkole podstawowej.

(akta kontroli str. 527-537)

3.4. W marcu 2017 r. w Szkole opracowano Program doskonalenia zawodowego dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych w PSP. Celem szkolenia było przygotowanie kierującego pojazdem do bezpiecznego wykonywania manewrów na drodze, pokazanie granic, których przekroczenie sprawia, że panowanie nad pojazdem przestaje być możliwe i trudności związanych z kierowaniem pojazdem w różnych warunkach, w szczególności na śliskiej nawierzchni.

Program (przygotowany zgodnie z „Zasadami opracowywania programu szkolenia” zatwierdzonymi przez Komendanta Głównego PSP w 2009 r.) obejmował m.in.:

a) realizację procesu dydaktycznego (m.in.): szkolenie realizowane w ramach doskonalenia zawodowego, na podstawie planu nauczania, w ośmiu godzinach lekcyjnych. Szkoła zapewnia wykładowców i instruktorów oraz prowadzi dokumentację szkolenia (dziennik lekcyjny). Do prowadzenia zajęć uprawnieni są psychologowie, instruktorzy doskonalenia techniki jazdy, posiadający zaświadczenie lub certyfikat z zakresu doskonalenia techniki jazdy oraz inni specjaliści z przygotowaniem kierunkowym. Zajęcia teoretyczne są prowadzone dla całej grupy słuchaczy, a praktyczne – w trzech grupach (maksymalnie dwie osoby – jedna grupa ćwiczy na jednym samochodzie). Zajęcia praktyczne organizowane są w ośrodkach doskonalenia techniki jazdy stopnia wyższego,

posiadających odpowiednie uprawnienia. Absolwent szkolenia otrzymuje zaświadczenie o jego ukończeniu;

- b) treść kształcenia (m.in.): wybrane zagadnienia z zakresu ruchu pojazdów uprzywilejowanych i transportu drogowego takich pojazdów (zajęcia teoretyczne – dwie godziny), elementy psychologii transportu (zajęcia teoretyczne – jedna godzina), ogólne zasady techniki i taktyki jazdy oraz manewrowania pojazdem pożarniczym (zajęcia teoretyczne – jedna godzina), doskonalenie techniki jazdy pojazdem pożarniczym – techniki jazdy, tor manewrowy, płyta poślizgowa (zajęcia praktyczne – cztery godziny).

Szkolenie było przeprowadzane w Szkole (jedna godzina) i Centrum Szkolenia Kierowców PZM (siedem godzin).

W okresie objętym kontrolą, szkolenie na podstawie ww. Programu ukończyło 800 funkcjonariuszy (z 811 skierowanych), w tym siedmiu funkcjonariuszy (pracowników) Szkoły (wszyscy skierowani). Uczestnikami ww. szkolenia byli funkcjonariusze PSP z ośmiu województw: kujawsko-pomorskiego, podlaskiego, warmińsko-mazurskiego, pomorskiego, mazowieckiego, wielkopolskiego, zachodniopomorskiego i lubuskiego.

Doskonalenie techniki jazdy pojazdem pożarniczym prowadzono na samochodach ratowniczo-gaśniczych Szkoły (dopuszczano możliwość udziału samochodów z własnych jednostek PSP): MAN TGM 280 (ciężki, 4x4), VOLVO FL4 XR3 (średni, 4x2), RENAULT Midlum 300 (średni, 4x2).

Z wyjaśnień Komendanta wynika, że:

- ww. Program opracowano w oparciu o program kursów dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych zawarty w rozporządzeniu Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 15 maja 2013 r. w sprawie kursów dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne³⁰;
- do przygotowania ww. Programu Komendant wyznaczył dwóch funkcjonariuszy, kierując się ich długoletnim stażem pracy dydaktycznej i wiedzą z zakresu prowadzenia pojazdów pożarniczych. Ww. funkcjonariusze konsultowali się na etapie przygotowania Programu ze specjalistami z PZM posiadającego wykwalifikowaną kadrę instruktorską doskonalenia technik jazdy. Konsultacje obejmowały m.in. organizację szkolenia, zalecenia i wskazówki metodyczne oraz treści kształcenia;
- Program nie wymagał konsultacji z Biurem Szkolenia w zakresie treści programowych, Szkoła przesłała go do Biura Szkoleń do wiadomości.

(akta kontroli str. 487-498, 510)

3.5. Szkoła zapewniała we własnym zakresie przeszkolenie funkcjonariuszy w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy. Dane o liczbie funkcjonariuszy, którzy w okresie objętym kontrolą ukończyli przeszkolenie w zakresie KPP i KPPE ujęto w punkcie 1.6. wystąpienia.

(akta kontroli str. 135-142)

3.6. Szkoła stosowała Zasady organizacji doskonalenia i „Proces wdrażania” tych Zasad. W ww. dokumentach określono m.in., że:

- Zasady obowiązują od 1 stycznia 2017 r.;
- lata 2017-2018 przeznaczono na przygotowanie ośrodków szkolenia i rozpoczęcie szkoleń dla instruktorów doskonalenia zawodowego poszczególnych dziedzin ratowniczych;
- przeszkolenie ww. instruktorów ma na celu budowę (od podstaw) kadry realizującej proces doskonalenia zawodowego w JRG;

³⁰ Dz. U. z 2018 r. poz. 1392.

- podsumowanie procesu doskonalenia zawodowego (realizowane jako obowiązkowe dla wszystkich strażaków pełniących służbę w codziennym rozkładzie czasu służby) powinno nastąpić nie rzadziej niż raz na trzy lata;
- doskonalenie zawodowe strażaków pełniących służbę w zmianowym i codziennym rozkładzie czasu służby organizują i realizują szkoły PSP;
- udział w szkoleniu podsumowującym cykl doskonalenia zawodowego realizowanego w JRG jest obowiązkowy dla wszystkich strażaków pełniących służbę w zmianowym rozkładzie czasu służby i powinien nastąpić nie rzadziej niż raz na trzy lata;
- podsumowanie procesu doskonalenia zawodowego realizowane jest obowiązkowo dla całej kadry dydaktycznej szkół i powinno nastąpić nie rzadziej niż raz na trzy lata.

Z wyjaśnień Komendanta wynika, że:

- Szkoła przeprowadziła w styczniu 2017 r. szkolenie dla funkcjonariuszy Szkoły, podczas którego zapoznano ich z Zasadami organizacji doskonalenia (Zasady objęły wszystkich funkcjonariuszy Szkoły). Ponadto, zgodnie z Zasadami, każdemu funkcjonariuszowi systemu codziennego wręczono „Indywidualną kartę doskonalenia zawodowego”, a dla funkcjonariuszy systemu zmianowego wprowadzono: „Dziennik doskonalenia zawodowego JRG”, „Plan i realizacja ćwiczeń doskonalenia zawodowego na obiektach”, „Plan i realizacja doskonalenia zawodowego z obszaru”, „Plan doskonalenia zawodowego w JRG na miesiąc, dla zmiany”. Jednocześnie przygotowano „Ramowy plan doskonalenia zawodowego na rok”, „Kwartalny plan doskonalenia zawodowego” oraz „Miesięczny plan doskonalenia zawodowego”. Dodatkowo opracowano „Zasady organizacji nadzoru nad doskonaleniem zawodowym” w każdej komórce organizacyjnej Szkoły;
- w celu kontroli wdrożenia i funkcjonowania doskonalenia zawodowego w PSP, Biuro Szkolenia poleciło przeprowadzić analizę procesu wdrażania i funkcjonowania doskonalenia zawodowego w Szkole za I połowę 2017 r. oraz za lata 2017 i 2018 (analizy opracowano i przesłano do Biura);
- od wejścia w życie Zasad w Szkole rozpoczęto proces budowania kadry instruktorskiej z poszczególnych dziedzin ratowniczych. Sukcesywnie kierowano funkcjonariuszy na poszczególne szkolenia. W przypadku JRG Szkoły, kierowano funkcjonariuszy na szkolenia podstawowe w zakresie KSRG z danej dziedziny ratowniczej i szkolenia poszerzone o część metodyczną, na których uzyskiwano uprawnienia instruktora z poszczególnych dziedzin ratowniczych;
- specyfika funkcjonowania JRG Szkoły (ciągły proces realizacji praktyk zawodowych dla słuchaczy szkoleń podstawowych) powoduje, że kadra Wydziału Nauczania na bieżąco wspomaga i uzupełnia proces doskonalenia zawodowego w JRG.

(akta kontroli str. 499-503)

Według stanu na 30 czerwca 2019 r. w JRG Szkoły:

- a) przeszkolono 53 instruktorów doskonalenia zawodowego (25 funkcjonariuszy). Instruktorzy doskonalenia zawodowego ukończyli szkolenie w zakresie KSRG danej specjalizacji i szkolenie poszerzone o część metodyczną, uzyskując tytuł instruktora, z tego:
 - ośmiu z zakresu gaszenia pożarów wewnętrznych (pięciu w OS KW PSP w Olsztynie i trzech w Szkole),
 - 15 z zakresu ratownictwa w obszarach wodnych realizowanego przez KSRG w zakresie podstawowym (wszyscy w Szkole),

- dwóch z zakresu ratownictwa wysokościowego realizowanego przez KSRG w zakresie podstawowym (jeden w Szkole Aspirantów PSP w Krakowie i jeden w Szkole),
 - 15 z zakresu ratownictwa lodowego (wszyscy w Szkole),
 - dwóch z zakresu ratownictwa technicznego realizowanego przez KSRG w zakresie podstawowym (wszyscy w Szkole Aspirantów PSP w Poznaniu),
 - sześciu z zakresu ratownictwa chemicznego i ekologicznego realizowanego przez KSRG w zakresie podstawowym (pięciu w Centralnej Szkole PSP w Częstochowie i jeden w OS KW PSP w Toruniu),
 - dwóch z zakresu działań poszukiwawczo-ratowniczych realizowanych przez KSRG w zakresie podstawowym (wszyscy w Szkole Aspirantów PSP w Krakowie),
 - trzech według zewnętrznego programu (absolwent uzyskał tytuł ratownika medycznego na egzaminie państwowym na uczelni wyższej),
- b) do przeszkolenia pozostało 15 funkcjonariuszy, ujętych w planie doskonalenia zawodowego (instruktor doskonalenia zawodowego).

Komendant wyjaśnił, że zgodnie z Zasadami organizacji doskonalenia zaliczenie trzyletniego cyklu doskonalenia zawodowego nastąpi z końcem 2019 r., a jego podsumowanie rozpocznie się od stycznia 2020 r. W Zasadach określono formy zaliczenia ww. trzyletniego cyklu, uwzględniając wykonywanie przez funkcjonariuszy różnych zadań. Zgodnie z Zasadami efekty uzyskane na szkoleniu podsumowującym można wykorzystać przy sporządzeniu opinii okresowej strażaka. Niezaliczenie cyklu może spowodować wskazanie w opinii służbowej negatywnego wyniku, co przekłada się na ewentualny brak awansu w stopniu, na stanowisku. Może skutkować też brakiem możliwości skierowania funkcjonariusza na podwyższanie kwalifikacji zawodowych.

(akta kontroli str. 503-506)

3.7. W okresie objętym kontrolą Szkoła współpracowała z innymi podmiotami³¹ w zakresie doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy. Współpraca nie obejmowała podmiotów zagranicznych. We współpracy z innymi podmiotami, w 34 szkoleniach w 2018 r. uczestniczyło, w zależności od tematyki szkolenia, od jednego do 54 funkcjonariuszy Szkoły³², a w I połowie 2019 r. – w 18 szkoleniach, od jednego do 10 funkcjonariuszy Szkoły³³. Podmiotami zlecającymi (inicjującymi) ww. szkolenia najczęściej były: Szkoła³⁴, Komenda Główna PSP³⁵, Centralna Szkoła PSP w Częstochowie³⁶.

Współpracę z innymi podmiotami w zakresie doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy koordynowali w Szkole naczelnicy wydziałów, dowódca JRG i kierownicy komórek organizacyjnych Szkoły w uzgodnieniu z Komendantem. O potrzebach udziału w szkoleniach doskonalących decydowali naczelnicy wydziałów, dowódca JRG oraz kierownicy działów organizacyjnych Szkoły.

Komendant wyjaśnił, że udział funkcjonariuszy Szkoły w szkoleniach oraz doskonaleniu zawodowym w okresie objętym kontrolą wynikał z potrzeb ich przeszkolenia i doskonalenia zawodowego. Szkolenia miały zapewnić dostosowanie

³¹ M.in. ze Szkołami Aspirantów PSP w Poznaniu i w Krakowie, Centralną Szkołą PSP w Częstochowie, niektórymi OS KW PSP oraz Wyższą Szkołą Gospodarki w Bydgoszczy.

³² Najwięcej funkcjonariuszy Szkoły uczestniczyło w szkoleniach „Praktyczne aspekty rozporządzenia o ochronie danych osobowych” (54), „Zamówienia publiczne – szkolenie dla członków komisji przetargowych” (46), „Kurs pedagogiczny dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu” (16 funkcjonariuszy).

³³ Najwięcej funkcjonariuszy Szkoły uczestniczyło w szkoleniach „Obsługa i konfiguracja radiostacji HYTERA oraz oprogramowania Smart Dispatch” (10) i „Obsługa narzędzi hydraulicznych LUKAS” (pięciu funkcjonariuszy).

³⁴ W 17 przypadkach.

³⁵ W 14 przypadkach.

³⁶ W sześciu przypadkach.

ich kwalifikacji do obowiązujących przepisów, a także kadrowego potencjału Szkoły do realizacji szkoleń i doskonalenia zawodowego.

Udział funkcjonariuszy Szkoły w szkoleniach i doskonaleniu zawodowym, realizowanych we współpracy z jednostkami PSP odbywał się na zasadach zwrotu kosztów (koszty delegacji), natomiast w szkoleniu i doskonaleniu zawodowym realizowanych przez podmioty spoza struktur PSP – bezpłatnie lub za odpłatnością. Łączne koszty szkoleń i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy Szkoły, zorganizowanych we współpracy z innymi podmiotami w 2018 r. i w I połowie 2019 r. wyniosły, odpowiednio, 53,0 tys. zł i 5,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 527-537)

W okresie objętym kontrolą Szkoła użyczała bazę dydaktyczną innym podmiotom:

- Szkole Podstawowej nr 26 w Bydgoszczy: salę gimnastyczną (trzy razy w tygodniu w czasie roku szkolnego),
- Placówce Straży Granicznej w Bydgoszczy: bazę Ośrodka Szkoleniowego w Tylnej Górze (jedenrazowo).

W latach objętych kontrolą Szkoła użyczała kadrę dydaktyczną Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy jako rezerwę Komisji Egzaminacyjnej podczas egzaminów gimnazjalnych (11, 12, 15, 16 i 17 kwietnia 2019 r. użyczone – odpowiednio – dwóch, trzech, jednego, jednego i dwóch funkcjonariuszy).

(akta kontroli str. 538-540)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Szkoła prowadziła Listę i rozdelała miejsca na szkolenie podstawowe zgodnie z zasadami, określonymi przez Komendę Główną PSP. Przy rozdziale miejsc uwzględniano kolejność umieszczenia funkcjonariusza na Liście, biorąc pod uwagę datę zakończenia postępowania kwalifikacyjnego, rozumianą jako datę zakończenia badań lekarskich, tj. otrzymania zdolności do służby. Szkoła realizowała także inne szkolenia i prowadziła doskonalenie zawodowe funkcjonariuszy z uwzględnieniem zgłaszanych potrzeb. Realizacja szkoleń i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy przebiegała zgodnie z przyjętymi w PSP zasadami.

OBSZAR

4. Nadzór Komendanta nad funkcjonowaniem szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy

Opis stanu
faktycznego

4.1. W okresie objętym kontrolą, nadzór nad szkoleniem i doskonaleniem zawodowym w Szkole sprawowało kierownictwo Wydziału Nauczania oraz kierownicy kursów. Funkcjonariuszami PSP sprawującymi ww. nadzór byli: Naczelnik i Zastępca Naczelnika Wydziału Nauczania, Zastępca Komendanta Szkoły oraz Kierownicy kursów (funkcja nieetatowa) wyłanianiani z 26 pracowników merytorycznych (funkcjonariuszy) Wydziału Nauczania.

Z wyjaśnień Komendanta wynika, że:

- w ramach nadzoru wewnętrznego nad działalnością diagnostyczno-oceniającą przeprowadzano hospitację zajęć dydaktycznych. W jej ramach oceniano warsztat pracy kadry dydaktycznej. Podczas rozmów pohospitacyjnych zwracano uwagę na mocne strony pracy kadry i elementy wymagające zmiany lub poprawy. W ramach nadzoru wewnętrznego nad działalnością wspomagającą organizowano warsztaty metodyczno-tematyczne, budując potencjał kadry dydaktycznej Szkoły w danej specjalizacji i organizowano szkoleniowe

posiedzenia Rady Pedagogicznej, na których omawiano i ukierunkowywano kadre na obowiązujące treści dydaktyczne ujęte w programach szkoleń;

- w ramach nadzoru zewnętrznego nad OS KW PSP w ramach działalności diagnostyczno-oceniającej przeprowadzono hospitacje zajęć dydaktycznych i wizytacje. W ramach hospitacji oceniano warsztaty kadry dydaktycznej realizującej zajęcia w OS KW PSP. W trakcie rozmów pohospitacyjnych zwracano uwagę na mocne strony pracy kadry i elementy wymagające zmiany lub poprawy. Podczas wizytacji zbierano informacje w zakresie realizacji programów szkolenia i doskonalenia zawodowego. W ramach zewnętrznego nadzoru nad działalnością wspomagającą organizowano warsztaty metodyczno-tematyczne dla kadry szkół i ośrodków, służące budowaniu odpowiedniej liczby kadry dydaktycznej przygotowanej do realizacji wybranych szkoleń. Realizowano również warsztaty tematyczne dla dowódców specjalistycznych grup ratownictwa wodnego i wojewódzkich koordynatorów ratownictwa wodnego.

(akta kontroli str. 466-479)

Szkoła wydała wewnętrzne akty regulujące zasady nadzoru i kontroli w zakresie szkolenia i doskonalenia zawodowego, obowiązujące w kontrolowanym okresie:

- a) „Regulaminy, zarządzenia, instrukcje, procedury oraz wyciągi obowiązujące w SP PSP w Bydgoszczy związane z procesem dydaktycznym” (z 21 kwietnia 2016 r.), przeznaczone dla Kierowników kursów³⁷;
- b) „Zasady organizacji nadzoru nad doskonaleniem zawodowym” w: Wydziale Nauczania, Szkolnej JRG, Wydziale Kwatermistrzowskim, Dziale Organizacyjno-Kadrowym i Dziale Finansowym Szkoły (z 28 marca 2017 r.).

(akta kontroli str. 461-465, 470-479)

Z wyjaśnień Komendanta wynika, że działalność wspomagającą i diagnostyczno-oceniającą w ramach wewnętrznego i zewnętrznego nadzoru dydaktycznego realizowano zgodnie z Zasadami organizacji nadzoru. Komendant zgodnie z wytycznymi Biura Szkoleń zatwierdził na lata 2018 i 2019 „Plan nadzoru dydaktycznego”. Zewnętrzny nadzór Szkoła sprawowała nad OS KW PSP³⁸, a w ramach wewnętrznego nadzoru dydaktycznego własnej kadry realizowała formy działalności wspomagającej (narady szkoleniowe, warsztaty metodyczno-tematyczne) i diagnostyczno-oceniającej (hospitacja zajęć dydaktycznych). Komendant na podstawie wytycznych Biura Szkolenia zatwierdził na lata 2018 i 2019 „Plan hospitacji wewnętrznych”.

W 2018 r. Szkoła przeprowadziła w ramach nadzoru wewnętrznego i zewnętrznego 29 hospitacji i wizytacji³⁹, a w I połowie 2019 r. – sześć hospitacji⁴⁰. Wszystkie planowane w ramach nadzoru zewnętrznego hospitacje (w 2018 r. – 18 w czterech OS KW PSP, a w I półroczu 2019 r. – trzy w trzech OS KW PSP) zrealizowano.

(akta kontroli str. 150-245, 329-335)

W wyniku ww. działań formułowano m.in. wnioski, uwagi, spostrzeżenia, które miały charakter doradczy, instruktażowy i obejmowały m.in. zalecenia: dla prowadzących zajęcia (dotyczące dyscypliny i przekazu treści kształcenia) oraz dla organizatora zajęć (w zakresie jakości i organizacji szkolenia, w tym wskazania dobrych praktyk).

(akta kontroli str. 894-897)

³⁷ Opracowanie składało się z: części: A. Regulaminy, zarządzenia, wyciągi i inne dokumenty, w tym: regulaminy (m.in. rady kursu, rady pedagogicznej, korzystania z sali gimnastycznej i siłowni) oraz zarządzenia (m.in. w sprawie regulaminu służby, wewnętrznego systemu oceniania), B. Procedury, instrukcje, w tym: instrukcje (m.in. pełnienia służb przez słuchaczy), procedury (m.in. organizacji procesu dydaktycznego), C. Załączniki, w tym dotyczące planu (m.in. pracy dydaktyczno-wychowawczej), D. Wzory książek, rejestrów, w tym: służby dyżurnej internetu oraz sali gimnastycznej, jak również rejestru wypożyczonego sprzętu.

³⁸ W Olsztynie, Łapach, Łubiance i Bornem Sulinowie.

³⁹ W tym 15 wewnętrznych i 14 zewnętrznych (OS KW PSP w Olsztynie, Łapach, Łubiance i Bornem Sulinowie).

⁴⁰ Po trzy wewnętrzne i zewnętrzne (OS KW PSP w Łubiance, Olsztynie i Bornem Sulinowie).

4.2. W okresie objętym kontrolą Komendant nie zlecał i nie przeprowadzał audytu szkoleń lub doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy Szkoły.

W 2018 r. w Szkole przeprowadzono, na podstawie dzienników lekcyjnych, kontrolę realizacji procesu kształcenia szkolenia podstawowego (zaplanowaną w Rocznym planie kontroli wewnętrznych Szkoły na 2018 r.). Kontroli poddano liczbę zrealizowanych godzin programowych (teoretycznych i praktycznych) oraz zgodność zrealizowanych tematów z programem szkolenia (blok podstawowy i zasadniczy). Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 149)

4.3. W okresie objętym kontrolą do Komendanta nie wpłynęły skargi i wnioski dotyczące działalności szkoleniowej Szkoły.

(akta kontroli str. 40-42)

4.4. W okresie objętym kontrolą Komendant nie zlecał badań ewaluacyjnych (analiz efektywności) szkoleń lub doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy innym podmiotom.

Komendant wyjaśnił, że podczas szkolenia podstawowego, w drugim bloku szkolenia (praktyki zawodowe w JRG) przeprowadza się ocenę wartościującą w zakresie przygotowania merytorycznego słuchacza do wykonywania zadań w trakcie działań ratowniczo-gaśniczych podczas odbywania praktyki w JRG. Oceny, w postaci ankiety, dokonuje opiekun praktyk. Ankieta przesyłana jest do Szkoły i poddawana analizie, a jej wyniki przedstawiane są na posiedzeniach Rady Pedagogicznej. Ponadto, Komendant przeprowadza badania ewaluacyjne w ramach działalności wspomagającej podczas organizacji warsztatów metodyczno-tematycznych. Na koniec warsztatów uczestnicy wypełniają ankietę, którą poddaje się analizie, a następnie wypracowane wnioski i ewentualne propozycje zmian przesyła w formie sprawozdania do Biura Szkolenia. Komendant przeprowadza także badanie ewaluacyjne podczas doskonalenia zawodowego dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych w PSP. Uczestnicy doskonalenia po ukończonym szkoleniu wypełniają narzędzie diagnostyczne w formie kwestionariusza (ankiety). Ankieta poddawana jest analizie, a jej wyniki przedstawiane są Komendantowi.

(akta kontroli str. 468-469)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Komendant we właściwy sposób sprawował nadzór nad funkcjonowaniem szkolenia i doskonalenia zawodowego w Szkole i w wyznaczonych OS KW PSP, przyczyniając się do zapewnienia właściwej realizacji zadań nałożonych na Szkołę.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK:

- Uwagi
- Wniosek
- nie formułuje uwag pokontrolnych,
 - wnosi o podjęcie działań w celu spełnienia przez Komorę wymogów, wynikających z przepisów § 17 ust. 4 i 5 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 września 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia 30 października 2019 r.

Kontroler
Zdzisław Stefan Zbierski
Główny specjalista k. p.

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku
Dyrektor

2 up.
WICEDYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku

.....
podpis